



امَلِکُ اِسْلَامِی اَفغانِسْتان



وزارت ارشاد، حج و اوقاف
ریاست عمومی ارشاد و انسجام مساجد
موضوع خطابت روز جمعه و تقریر و بیان
تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات
به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد

۲۱ جمادی الثانیة / ۱۴۴۷ هـ، ق مطابق ۲۱ / قوس / ۱۴۰۴ هـ، ش

اعمالی که سبب و باعث بروز مشکلات، به ویژه قطع بارندگی ها میگردد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي أعزنا بالإسلام، وأكرمنا بالقرآن، والصلاة والسلام على خير الأنام، سيدنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين، أما بعد: قال الله سبحانه وتعالى: (وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فُسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ الْفُشُورُ). فاطر: (۹)

حضر محترم و شنوندگان گرانقدر!

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

الله تعالى درباره اهمیت آب می فرماید: (وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ) الأنبياء: (۳۰)

ترجمه: «و ما هر چیز زنده را از آب پدید آوردیم؛ آیا ایمان نمی آورند؟»

از حسن بصری رحمه الله درباره تفسیر این آیه نقل شده است که می فرمود: «خلق کل شیء من الماء وهو حياة كل شيء»

ترجمه: همه چیز از آب آفریده شده و آب، زندگی هر موجودی است. (الدر المنثور ۵ / ۶۲۶)

اساسی ترین منبع آب، باریدن باران هاست. اگر بارش وجود نداشته باشد، زمین به خشکسالی، قحطی و انواع مشکلات گرفتار می شود.

ایمان کامل و اعمال نیک، فوائد بسیاری دارند که یکی از آن ها فرود آمدن باران و نزول رحمت آسمانی است؛ چنان که خداوند جل جلاله می فرماید: «وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ» (اعراف: ۹۶)

ترجمه: اگر اهل شهرها که به آنها پیامبر فرستاده شد ایمان می آوردند و پرهیزگار می شدند البته به آنها دروازه برکات از آسمان و زمین را می گشودیم ولیکن بجای ایمان آوردن تکذیب کردند پس آنها را به سبب آنچه میکردند به عذاب گرفتار کردیم.

امام ابوالیث سمرقندی رحمه الله در تفسیر این آیه می گوید: اگر مردم آبادی ها، توحید را اختیار نموده و از شرک خودداری می کردند، ما از آسمان بر آنان باران و روزی نازل می کردیم و از زمین برایشان گیاهان می رویانیدیم؛ اما آنان پیامبران را تکذیب کردند، پس ما به سبب شرکشان آنان را به عذاب گرفتیم. و در این آیه دلالت است که فراخی و وسعت رزق، خوشبختی از کسی است که شکرگزار باشد، و فراخی رزق برای ناشکران، خود عذاب است. بحر العلوم - موافق للمطبوع (۱/ ۵۴۹) در آیه مبارکه دیگری آمده است: «وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكْلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ» (مائده: ۶۶)

ترجمه: و اگر آنها تورات و انجیل و آنچه از طرف پروردگارشان قرآن به آنها نازل شده برپا میکردند (نافذ میکردند) البته از بالای سرشان و از زیر پایشان نعمتهای آسمان و زمین را می خوردند.

امام ابو الیث رحمه الله در تفسیر این آیه نوشته است که: «لَأَكْلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ» یعنی اگر آنان دستورات الهی را برپا می داشتند، خداوند از بالا بارانی بر آنان فرو می فرستاد که برایشان سودمند باشد. و «وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ» یعنی زمین برایشان گیاهان سرسبز می رویاند.

امام زجاج می گوید معنای آیه این است که آنان در آسایش و فراوانی روزی قرار می گرفتند؛ یعنی اگر همان کاری را انجام می دادند که به آن مأمور شده بودند، خیر از بالا و از پایین بر آنان می رسید و آنان در خوشحالی و رفاه می زیستند. (بحر العلوم ۱/ ۴۲۸)

اگر به وضعیت موجود جهان بنگریم، می بینیم که دنیا به خصوص مسلمانان، با مشکلات فراوان و به ویژه با قطع بارش ها مواجهند؛ امری که جهان و امت اسلامی را با انواع تهدیدها روبه رو کرده است. زیرا با نابردن باران، کشتزارها سبز نمی شوند، و وقتی کشتزارها نرویند، غلات کم می شود، میوه ها از بین می روند یا بسیار کم می گردند، سرزمین های سبز به بیابان های سوزان تبدیل می شوند و جهان، به خصوص جهان اسلام، با قحطی روبه رو می شود. زندگی انسان ها، حیوانات و تمام موجودات زنده با خطر مرگ مواجه می گردد و امکان دارد جهان با فاجعه ای بزرگ روبه رو شود.

همچنان اگر بارش ها همین گونه قطع شوند، سطح آب های روی زمین و آب های زیرزمینی کاهش می یابد؛ که در نتیجه چاه ها خشک می شوند، نهرها از بین می روند، و دریاها نیز به سبب آب شدن یخ های قطب شمال طغیان می کنند و بیم آن می رود که برخی شهرها زیر امواج دریاها بزرگ فرو روند.

قطع شدن باران برای مسلمانان موضوعی نگران کننده است، زیرا نبودن بارش نشانه خیر نیست، بلکه علامت شر است. خداوند متعال نشانه های شر و تنبیه را زمانی ظاهر می کند که نافرمانی های بندگان از اوامر الهی در زمین افزایش یابد.

الله تعالی می‌فرماید: (وَمَا تُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا) الإسراء: ۵۹ ترجمه: «و ما معجزه های خود را نمی‌فرستیم مگر برای بیم‌دادن.» پس لازم است که ما در اعمال خود بازنگری کنیم.

قطع بارش‌ها و پایین رفتن آب‌های سطحی، خشکسالی، کمبود میوه و غلات، و گرسنگی و تشنگی حیوانات زمانی که به مؤمنان برسد، نوعی تنبیه و آزمایش است؛ و برای سرکشان و گناهکاران، عذاب و کیفر الهی به شمار می‌رود. خداوند می‌فرماید: (وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ) الأنفال: ۲۵

ترجمه: و از فتنه‌ای بترسید که تنها دامن‌گیر ستمکاران شما نمی‌شود، و بدانید که خداوند سخت‌کیفر است.

و این تنبیه‌ها و هشدارهای الهی اسباب و عللی دارند که بر اساس آن‌ها چنین عذاب‌های ربانی بر مسلمانان نازل می‌شود. خداوند متعال می‌فرماید: (وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهِلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ) هود: ۱۱۷

ترجمه: و پروردگار تو بر آن نبوده است که شهرها را ستمکارانه نابود کند، در حالی که مردم آن اصلاح‌گر باشند.

و در آیه مبارکه دیگری آمده است: (وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ) القصص: ۵۹

ترجمه: «و ما نابودکننده آبادی‌ها نبوده‌ایم مگر آن که مردم آن ستمکار باشند.

و در آیه مبارکه دیگری آمده است: (وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ) الشوری: ۳۰

ترجمه: و هر مصیبتی که به شما رسد، به سبب اعمالی است که خود به دست آورده‌اید.

به‌خصوص درباره قطع بارش‌ها خداوند متعال می‌فرماید که مشکل نبودن باران، ناشی از نبود ایمان کامل و کوتاهی در اعمال بندگان است؛ چنان که خداوند می‌فرماید: (وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) الأعراف: ۹۶

ترجمه: و اگر مردم شهرها ایمان می‌آوردند و تقوا پیشه می‌کردند، برکات آسمان و زمین را بر آنان می‌گشودیم؛ اما آنان تکذیب کردند، پس به سبب اعمالشان آنان را گرفتیم.

برکات آسمانی همان بارش باران و فرود آمدن رحمت است، و برکات زمینی همان روییدن زراعت، سرسبزی درختان و آبادانی زمین است.

اعمالی که باعث نزول مشکلات و قطع باران ها می‌شوند:

اعمال مسلمان در خیر و شر زندگی‌اش نقش مهمی دارند؛ از همین رو برخی رفتارهای مسلمانان سبب نزول مشکل و قطع باران می‌گردد که برخی از آن‌ها چنین است:

تکبر و خود بزرگ بینی بر مخلوقات خداوند در زمین سبب نزول مشکلات و قطع بارش ها می شود. بزرگ منشی بر مردم به وسیله مال، یا تکبر به خاطر مقام و منصب، هر دو موجب نزول بلا و بند شدن باران می گردند؛ زیرا بارش ها جز در حالت تضرع و فروتنی نازل نمی شوند. خداوند متعال می فرماید: (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ * فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) الأنعام: ۴۲-۴۳

ترجمه: «و به تحقیق، به امت هایی پیش از تو پیامبرانی فرستادیم و آنان را با سختی ها و رنج ها گرفتیم تا شاید فروتنی کنند. پس چرا هنگامی که عذاب ما به آنان رسید، فروتنی نکردند؟ ولی دل هایشان سخت شد، و شیطان اعمالشان را در نظرشان آراست.

تکبر و خود بزرگ بینی بر مردم، سبب زوال نعمت ها است؛ و باران از جمله رحمت های الهی است. چنان که خداوند می فرماید: (وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ) الشوری: ۲۸

ترجمه: و او همان کسی است که پس از نومیدی مردم، باران را نازل می کند و رحمتش را می گستراند، و او سرپرست ستوده است.

در حدیث شریف آمده است: عن سلمة بن الأكوع قال أن رجلاً أكل عند رسول الله - صلى الله عليه وسلم - بشماله فقال «كُلْ يَمِينِكَ». قَالَ لَا أَسْتَطِيعُ قَالَ «لَا اسْتَطَعْتَ». مَا مَنَعَهُ إِلَّا الْكِبَرُ. قَالَ فَمَا رَفَعَهَا إِلَى فِيهِ. صحيح مسلم (۱۰۹/۶)

ترجمه: از سلمه بن اکوع رضی الله عنه روایت است که مردی در حضور رسول الله صلی الله علیه وسلم با دست چپ غذا می خورد. پیامبر فرمود: «با دست راست بخور.» آن مرد گفت: «نمی توانم.» پیامبر فرمود: «توانی!» و این شخص را چیزی جز تکبر از خوردن با دست راست بازداشت؛ و پس از آن هرگز نتوانست دستش را به دهان بلند کند.

وقتی رسول الله صلی الله علیه وسلم برای استسقاء بیرون شدند، عبدالله بن عباس رضی الله عنه می فرماید: (خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - مُتَوَاضِعًا مُتَبَدِّلًا مُتَخَشِّعًا مُتَرَسِّلًا مُتَضَرَّعًا). السنن الكبرى للنسائي (۳/۳۲۳)، سنن ابن ماجه ت الأرنبوط (۳۱۶/۲)

ترجمه: رسول الله صلی الله علیه وسلم در حال فروتنی، با لباس ساده، با خشوع، آرام رفته و در حالت تضرع بیرون آمدند. تکبر و خود بزرگ بینی سبب هلاکت امت های پیشین بود؛ و با قطع بارش ها، انسان ها، حیوانات و گیاهان نابود می شوند. نوح علیه السلام فرمودند: «وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا» (نوح: ۷)

ترجمه: من آنان را دعوت دادم تا گناهانشان را ببامری، انگشتانشان را به گوشه های خود در آوردند و جامه های شانرا به چهره های خود پیچیدند و به طغیان خود اصرار نموده و سخت تکبر ورزیدند.

علت هلاکت قوم عاد نیز تکبر و خودبزرگ بینی آنان بود: «فَأَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أُولَئِكَ زَيَّرُوا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ * فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحِسَاتٍ لِنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ» (فصلت: ۱۵-۱۶)

ترجمه: پس عاد در زمین به ناحق تکبر ورزیدند و گفتند: کیست نیرومند تر از ما آیا ندیده اند که الله همان ذاتی که آنان را آفریده است توان مند تر از آنها است. آنان آیات ما را انکار می کردند. پس در روزها های نحس و بی برکت باد سرد و سختی را به آنها فرستادیم تا عذاب رسوا کننده را در این زندگی این دنیا به ایشان بچشانیم و البته عذاب آخرت رسوا کننده تر است در حالیکه آنان مدد نمی شوند.

همچنین ثمودیان نیز به سبب تکبر و خودبزرگ بینی هلاک شدند: «قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضَعُّوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ * قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ» (الاعراف: ۷۵-۷۶)

ترجمه: رؤسای متکبر قوم صالح به مستضعفانی که ایمان آورده بودند گفتند: آیا میدانید یقین می کنید که صالح از طرف پروردگار فرستاده شده است مؤمنان مستضعف گفتند: بلی! بدون شک ما به آنچه به او فرستاده شده است ایمان داریم. متکبرین قوم صالح گفتند: یقیناً ما به آنچه شما ایمان آورده ید کافریم.

۲- افزایش گناهان و معاصی:

مخالفت با اوامر خداوند، ارتکاب گناهان و معاصی باعث مشکلات و توقف بارش ها می شود، زیرا گناهان سبب خشم و عذاب خداوند هستند و توقف بارش نیز بخشی از عذاب الهی است. آیات زیر این حقیقت را روشن می کنند: «وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ» (الشوری: ۳۰)

ترجمه: و هر مصیبتی که به شما رسد، به سبب اعمالی است که خود به دست آورده اید و او از بسیاری گناهان تان در می گذرد.

خداوند متعال در آیه مبارکه دیگری فرموده است که فساد در خشکی و دریا به سبب اعمال ناپسند مردم ظاهر می شود تا بخشی از اعمالشان را بچشند و شاید بازگردند: «ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ» (الروم: ۴۱)

ترجمه: فساد در خشکی و بحر ظاهر شد به سبب دست آورد های مردم تا الله سزای بعضی از آنچه را کرده اند به آنان بچشاند باشد که آنان باز گردند.

همچنین در آیه مبارکه دیگر آمده است که قحطی و ترس از دشمن به سبب ناشکری نعمت های الهی است؛ بنابراین مشکلات و توقف بارش ها نیز نتیجه ناشکری مردم است: «وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعَمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ» (النحل: ۱۱۲)

ترجمه: الله مردمان قریه ای را مثال میزند که در امن وامان و آسودگی بود و از هر طرف روزی اش فراوان به سوش میرسیداما کفران نعمت الله را کردند والله به سزای کاریکه انجام داند لباس گرسنگی و ترس را به تن آنان کرد و طعم گرسنگی را به ایشان چشانید .

با توجه به آیات فوق، هر مشکلی که بر ما وارد می شود یا بارش ها متوقف می گردد، همه به سبب اعمال ناپسند ماست.

امروزه دیده می شود که مردم چقدر از اوامر و نواهی الهی سرپیچی می کنند و از دین فاصله گرفته اند. در کشورهای اسلامی، نظام های طاغوتی حاکم اند و تصمیمات بر اساس کتاب خدا و شریعت گرفته نمی شود و مسلمانان در شادی و غم از اعمال کفار پیروی می کنند و شریعت الهی کنار گذاشته شده است.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه فرمود: «أَمَرَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَلَّا يُقْرَؤُوا الْمُنْكَرَ بَيْنَ أَظْهَرِهِمْ، فَيَعْمَهُمُ الْعَذَابُ» (تفسیر القرطبی: ۳۹۱/۷)

ترجمه: خداوند متعال مؤمنان را امر کرده که منکر را در میان خود نپذیرند، در غیر این صورت عذاب بر همه آنان خواهد رسید.

خداوند تعالی فرموده است که از مخالفت با اوامر الهی پرهیز کنید، وگرنه عذاب دردناک به شما خواهد رسید و توقف بارش ها نیز نوعی عذاب است: «فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» (النور: ۶۳)

ترجمه: باید از این بترسند که مصیبتی به آنان برسد یا اینکه به عذاب دردناک گرفتار شوند.

اینکه افزایش مشکلات و توقف باران ها نشانه عدم رضایت خداوند است و به سبب آن عذاب نازل می شود، در حدیث شریف آمده است: عَنْ مُعَاذٍ قَالَ: أَوْصَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَشْرِ كَلِمَاتٍ ... «وَأَيَّاكَ وَالْمَعْصِيَةَ؛ فَإِنَّ بِالْمَعْصِيَةِ حَلَّ سَخَطِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ» (مسند أحمد مخرجا ۳۹۲ / ۳۶)

ترجمه: از حضرت معاذ بن جبل رضی الله عنه روایت شده است که پیامبر صلی الله علیه و سلم به او در ده موضوع وصیت کردند... و یکی از آن ها این بود که از گناه دوری کن، زیرا با گناه است که خشم و عذاب خداوند واقع می شود.

امروزه در جوامع اسلامی شکایت های مختلفی از بیماری ها وجود دارد مانند ایدز، زردی سیاه، بیماری های پوستی و دیگر بیماری های واگیر که هیچ درمانی ندارند. علت این مشکلات و توقف بارش ها در جامعه اسلامی، افزایش زنا و عدم اجرای حدود الهی است.

در حدیثی از عبدالله بن عمر رضی الله عنه آمده است: لَمْ تَظْهَرِ الْفَاحِشَةُ فِي قَوْمٍ قَطُّ، حَتَّى يُعْلَنُوا بِهَا، إِلَّا فَشَا فِيهِمُ الطَّاغُوتُ، وَالْأَوْجَاعُ الَّتِي لَمْ تَكُنْ مَضَتْ فِي أَسْلَافِهِمُ الَّذِينَ مَضَوْا، وَلَمْ يَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ، إِلَّا أَخَذُوا بِالسِّنِينَ، وَشِدَّةِ الْمُتُونَةِ، وَجَوْرِ السُّلْطَانِ عَلَيْهِمْ (سنن ابن ماجه: ۱۳۳۲/۲، حلیة الأولیاء: ۳۳۴/۸، مسند البزار: ۳۱۵/۱۲)

ترجمه: زنا در هیچ قومی آشکار نمی‌شود مگر اینکه با علنی شدن آن، طاعون و بیماری‌هایی که در گذشتگان نشان نبوده در میان‌شان منتشر شود. اگر پیمان‌ه و ترازو کم نشود، خداوند آن‌ها را به قحطی، سختی معیشت و ظلم حاکمان گرفتار می‌کند.

همچنین از عبدالله بن مسعود رضی الله عنه روایت شده است: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: «إِذَا بُخِسَ الْمِكْيَالُ حُسِ الْقَطْرُ، وَإِذَا كَثُرَ الزَّنَا وَقَعَ الطَّاعُونُ، وَإِذَا كَثُرَ الْهَرْجُ كَثُرَ الْقَتْلُ» (السنن الواردة في الفتن للداني: ۶۸۹/۳)

ترجمه: وقتی پیمان‌ه کم شود، بارش و باران متوقف می‌شود؛ وقتی زنا افزایش یابد، طاعون اتفاق می‌افتد؛ و وقتی بی‌نظمی زیاد شود، قتل و کشتار افزایش می‌یابد.

همچنین وقتی گناهان در جامعه آشکار می‌شوند و سپس عذاب می‌آید، تمام جامعه مستحق عذاب خواهد بود.

حضرت عمر بن عبدالعزیز رحمه الله فرمود: كَانَ يُقَالُ: «إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا يُعَذِّبُ الْعَامَّةَ بِذَنْبِ الْخَاصَّةِ، وَلَكِنْ إِذَا عُمِلَ الْمُنْكَرُ جِهَارًا، اسْتَحَقُّوا الْعُقُوبَةَ كُلُّهُمْ» (موطأ مالك ت عبد الباقي: ۹۹۱/۲)

ترجمه: قبلاً گفته می‌شد که خداوند عامه مردم را به خاطر گناه خواص عذاب نمی‌کند؛ اما وقتی منکر به صورت آشکار انجام شود و کسی جلوی آن را نگیرد، همه جامعه مستحق عذاب خواهند شد.

امام مجاهد رحمه الله در تفسیر آیه: وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ (می‌فرماید: إِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ بِالْعُدْوَانِ وَالظُّلْمِ، فَيَحْبِسُ اللَّهُ بِذَلِكَ الْقَطْرَ، فَيُهْلِكُ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يَحِبُّ الْفُسَادَ) (تفسیر الطبري: ۲۴۰/۴)

ترجمه: وقتی کسی به تجاوز و ظلم در زمین روی آورد، خداوند بارش و باران را متوقف می‌کند؛ در نتیجه محصولات و نسل‌ها هلاک می‌شوند، و خداوند فساد را دوست ندارد.

امام عکرمه رحمه الله در تفسیر آیه: {أُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ} می‌گوید: (يَلْعَنُهُمْ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى الْخَنَافِيسُ وَالْعَقَارِبُ يَقُولُونَ: مَنَعَنَا الْقَطْرُ بِذُنُوبِ بَنِي آدَمَ) (تفسیر الطبري ط هجر: ۷۳۴/۲)

ترجمه: هر چیزی بر انسانان لعنت می‌فرستد، حتی خنفساگان و عقرب‌ها نیز می‌گویند: «بارش و باران به سبب گناهان بنی آدم متوقف شده است».

همچنین امام مجاهد رحمه الله می‌گوید: (البهائم تلعن عصاة بني آدم إذا اشتدت السنة، و أمسك المطر، وتقول: هذا بشؤم معصية ابن آدم) (تفسیر البغوي - إحياء التراث: ۱۹۴/۱، تفسیر الثعلبي: ۳۰/۲)

ترجمه: حیوانات بر بنی آدم لعنت می‌فرستند، وقتی خشکسالی شدید می‌شود و بارش و باران متوقف می‌گردد، و می‌گویند: «این به سبب گناه بنی آدم است».

فساد کردن در زمین، سبب نزول مشکلات و بند شدن باران‌ها می‌شود. انواع فساد در زمین مانند دروغ گوئی، بهتان، رشوت، دزدی و سرقت، فریب و نیرنگ از جمله اعمالی هستند که باعث بروز مشکلات در جامعه و بندشدن باران‌ها می‌گردند. و از جمله همین فسادها، کم‌فروشی در پیمان‌ه و ترازو است که موجب بروز مشکلات و بند شدن باران می‌شود.

در بخشی از حدیث حضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنه آمده است: (وَلَمْ يَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ، إِلَّا أَخَذُوا بِالسِّنِينَ، وَشِدَّةِ الْمُنُونَةِ). سنن ابن ماجه (۲/ ۱۳۳۲)

ترجمه: هیچ قومی پیمان‌ه و ترازو را کم نمی‌کند، مگر اینکه به قحطی و سختی معاش گرفتار می‌گردد.

خداوند جل جلاله فرموده است که وقتی فرعونیان فساد را بسیار کردند، ما باران‌ها را بر آنان بستیم: (وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ) الاعراف (۱۳۰)

ترجمه: و ما فرعونیان را به سال‌های قحطی و کاهش محصولات گرفتار کردیم تا پند گیرند و شاید به سوی الله باز گردند.

در روایتی آمده است که در زمان پیامبر صلی الله علیه وسلم، مردی یهودی درباره علت مشکلات و انواع عذاب‌هایی که بر فرعونیان نازل شده بود، از پیامبر صلی الله علیه وسلم پرسید. پیامبر صلی الله علیه وسلم به آن یهودی فرمود: «گناه نکنید.»

عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ، قَالَ: قَالَ يَهُودِيٌّ لِصَاحِبِهِ: اذْهَبْ بِنَا إِلَى هَذَا النَّبِيِّ فَقَالَ صَاحِبُهُ: لَا تَقُلْ نَبِيٌّ، إِنَّهُ لَوْ سَمِعَكَ كَانَ لَهُ أَرْبَعَةُ أَعْيُنٍ، فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَنْ تِسْعِ آيَاتٍ بَيَّنَّاتٍ. فَقَالَ لَهُمْ: «لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا، وَلَا تَسْرِقُوا، وَلَا تَزْنُوا، وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، وَلَا تَمْشُوا فِي بَرِّيٍّ إِلَى ذِي سُلْطَانٍ لِيَقْتُلَهُ، وَلَا تَسْجُرُوا، وَلَا تَأْكُلُوا الرِّبَا، وَلَا تَقْدِفُوا مُحَصَّنَةً، وَلَا تُولُوا الْفِرَارَ يَوْمَ الرَّحْفِ، وَعَلَيْكُمْ خَاصَّةُ الْيَهُودِ أَنْ لَا تَعْتَدُوا فِي السَّبْتِ»، قَالَ: فَقَبَّلُوا يَدَيْهِ وَرَجَلَيْهِ. فَقَالَ: نَشْهَدُ أَنَّكَ نَبِيٌّ». وقال الترمذی هذا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. سنن الترمذی ت شاكر (۵/ ۷۷)

ترجمه: از حضرت صفوان بن عسال رضی الله عنه روایت است که گفت: مردی یهودی به همراهش گفت: ما را نزد این پیامبر ببر. دوستش گفت: چنین مگو، زیرا اگر این سخن را بشنود، گویا چهار چشم خواهد شد (یعنی بسیار به آن اهمیت خواهد داد). پس نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم آمدند و درباره نه نشانه روشن سؤال کردند. پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: با الله چیزی را شریک نسازید؛ دزدی نکنید؛ زنا نکنید؛ کسی را که خداوند قتلش را حرام کرده نکشید مگر به حق؛ بی‌گناهی را نزد پادشاه نبرید تا او را بکشد؛ جادو نکنید؛ ربا نخورید؛ به زن پاکدامن بهتان زنید؛ و در روز جنگ فرار نکنید.

و مخصوصاً بر شما یهود لازم است که در روز شنبه تجاوز (از حکم خدا) نکنید. صفوان می‌گوید: آن دو یهودی دست‌ها و پا‌های پیامبر صلی الله علیه وسلم را بوسیدند و گفتند: ما شهادت می‌دهیم که تو پیامبر هستی.

این‌ها مجازات فریب، نیرنگ، گمراه کردن مردم، و تجاوز به مال و ناموس مردم است. هنگامی که این اعمال زشت در میان مردم زیاد و عمومی شود، حتی اعمال نیک افراد شایسته نیز نمی‌تواند مانع عذاب الهی گردد.

در حدیث شریف آمده است: عَنْ زَيْنَب بِنْتِ جَحْشٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا فَرِعًا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيُلُّ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرِّ قَدْ اقْتَرَبَ فَتَحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدَمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذَا وَحَلَقَ بِإِصْبَعِهِ وَبِأَلْتِي تَلِيهَا فَقَالَتْ زَيْنَبُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْهَلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ صحیح البخاری ت (۱۲۹/۹)

ترجمه: از زینب بنت جحش رضی الله عنها روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم وارد خانه او شد در حالی که نگران بود و فرمود: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيُلُّ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرِّ قَدْ اقْتَرَبَ...» و حلقه‌ای با دو انگشت خود ساخت و فرمود دیوار یاجوج و ماجوج به اندازه همین (سوراخ) باز شده است. زینب رضی الله عنها گفت: ای رسول خدا! آیا ما هلاک می‌شویم با اینکه در میان ما نیکان نیز حضور دارند؟ پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: «بلی! هنگامی که فساد و گناه فراوان شود.» صحیح البخاری (۱۲۹/۹)

۴- منع کردن و ندادن زکات:

یکی دیگر از کارهایی که سبب نزول مشکلات و قطع شدن باران می‌شود، منع زکات و ندادن آن است. ندادن زکات گناه بزرگی است و پرداخت زکات باعث برکت در مال می‌گردد و هرگز مال را کم نمی‌کند.

در بخشی از حدیث عبدالله بن عمر رضی الله عنه آمده است: «وَلَمْ يَمْنَعُوا زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ، إِلَّا مَنَعُوا الْقَطْرَ مِنَ السَّمَاءِ، وَلَوْ لَا الْبَهَائِمُ لَمْ يُمْطَرُوا» (سنن ابن ماجه ۱۳۳۲/۲)

ترجمه: «و مردم زکات مال‌هایشان را امتناع نمی‌کنند، مگر اینکه باران آسمان از آنان بازداشته می‌شود، و اگر برای خاطر حیوانات نبود، هرگز بر آنان باران نمی‌بارید.»

زکات دادن، مال را از آفت‌ها حفظ می‌کند. در یک حدیث شریف دیگر آمده است: حضرت ابوهریره رضی الله عنه روایت می‌کند که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - ، قَالَ : بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِفَلَاةٍ مِنَ الْأَرْضِ ، فَسَمِعَ صَوْتًا فِي سَحَابَةٍ ، اسْقَى حَدِيقَةَ فُلَانٍ ، فَتَنَحَّى ذَلِكَ السَّحَابُ فَأَفْرَغَ مَاءَهُ فِي حَرَّةٍ ، فَإِذَا شَرْجَةٌ مِنْ تِلْكَ الشَّرَاجِ قَدْ اسْتَوْعَبَتْ ذَلِكَ الْمَاءَ كُلَّهُ ، فَتَتَبَعَ الْمَاءَ ، فَإِذَا رَجُلٌ قَائِمٌ فِي حَدِيقَتِهِ يُحَوِّلُ الْمَاءَ بِمَسْحَاتِهِ ، فَقَالَ لَهُ : يَا عَبْدَ اللَّهِ ، مَا اسْمُكَ ؟ قَالَ : فُلَانٌ لِلْإِسْمِ الَّذِي سَمِعَ فِي السَّحَابَةِ ، فَقَالَ لَهُ : يَا عَبْدَ اللَّهِ ، لِمَ تَسْأَلُنِي عَنِ اسْمِي ؟ فَقَالَ : إِنِّي سَمِعْتُ صَوْتًا فِي السَّحَابِ الَّذِي هَذَا مَأْوُهُ ، يَقُولُ : اسْقَى حَدِيقَةَ فُلَانٍ لِاسْمِكَ ، فَمَا تَصْنَعُ فِيهَا ، فَقَالَ : أَمَا إِذْ قُلْتُ هَذَا ، فَإِنِّي أَنْظُرُ إِلَى مَا يَخْرُجُ مِنْهَا ، فَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثِهِ ، وَأَكُلُ أَنَا وَعِيَالِي ثُلُثًا ، وَأُرَدُّ فِيهَا ثُلُثُهُ) رواه مسلم .

ترجمه: از ابو هریره رضی الله عنه روایت است که نبی علیه السلام فرمودند: «مردی در بیابانی راه می‌رفت، ناگهان صدایی از داخل ابر شنید که می‌گفت: باغ فلان کس را آبیاری کن! پس آن ابر به سویی حرکت کرد و آب خود را بر منطقه‌ای سنگلاخ فرو ریخت، و تمام آب در یک جوی جمع شد. مرد دنبال آب رفت تا رسید به باغداری که با بیلچه آب را به باغش هدایت می‌کرد. به او گفت: ای بنده خدا، نامت چیست؟ باغدار همان نامی را گفت که او در صدا شنیده بود. باغدار پرسید: چرا نام مرا می‌پرسی؟

مرد گفت: صدایی از ابر شنیدم که آب این ابر را متعلق به باغ تو می‌دانست و می‌گفت: باغ فلانی را آبیاری کن. چه کار نیکی در این باغ انجام می‌دهی؟ باغدار گفت: اکنون که گفתי، بدان که من هر چه از این باغ به دست می‌آید، یک سوم آن را صدقه می‌کنم، یک سوم را خودم و خانواده‌ام می‌خوریم و یک سوم را دوباره در همین باغ مصرف می‌کنم.» (روایت مسلم)

۵- روی گردانی از ذکر خدا:

هر کس از یاد خدا روی بگرداند، دچار مشکلات فراوان و زندگی تنگ خواهد شد؛ چنان که خدای تعالی می‌فرماید: (وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا) طه: ۱۲۴

ترجمه: «هرکس از یاد من روی برتابد، برای او زندگی سخت و تنگ خواهد بود.»

حافظ ابن کثیر رحمه الله در تفسیر این آیه می‌نویسد: یعنی زندگی او در دنیا تنگ خواهد شد، هیچ آرامش و اطمینانی نخواهد داشت، سینه‌اش تنگ می‌شود؛ بلکه از شدت گمراهی، درونش به شدت فشار می‌یابد حتی اگر در ظاهر غرق نعمت باشد، بهترین لباس‌ها بپوشد، بهترین غذاها بخورد و در زیباترین مکان‌ها زندگی کند.

تا زمانی که ایمان خالص و هدایت در قلبش جای نگیرد، همیشه در بی‌قراری، پریشانی، شک و تردید به سر می‌برد.

و این است همان زندگی تنگ و سخت. (تفسیر ابن کثیر، دارالفکر، ۲۰۶/۳)

اقول قولي هذا ، استغفر الله لي ولكم و لساائر المسلمين.